

EN **SNEL** Tangzaam

Camilla
de la Bédoyère

corona
Ars Scribendi Uitgeverij

© 2013 Nederlands taalgebied, Ars Scribendi bv,
Etten-Leur, Nederland

Oorspronkelijke titel: Fastest and slowest © 2010 QED Publishing

Vertaling: Karin Beneken Kolmer

Eindredactie: Annet Huizing & Jannie van der Leer

Vormgeving & DTP: Ada Kuijstermans

ISBN/EAN 978-94-6175-036-5

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Voor vragen over de uitgaven van Ars Scribendi bv kunt u zich wenden tot de uitgever: redactie@arsscribendi.com of raadpleeg: www.arsscribendi.com. De uitgever houdt zich niet verantwoordelijk voor fouten of misvattingen.

Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de St. Reprerecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp. www.reprerecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912), kan men zich wenden tot de stichting PRO (Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

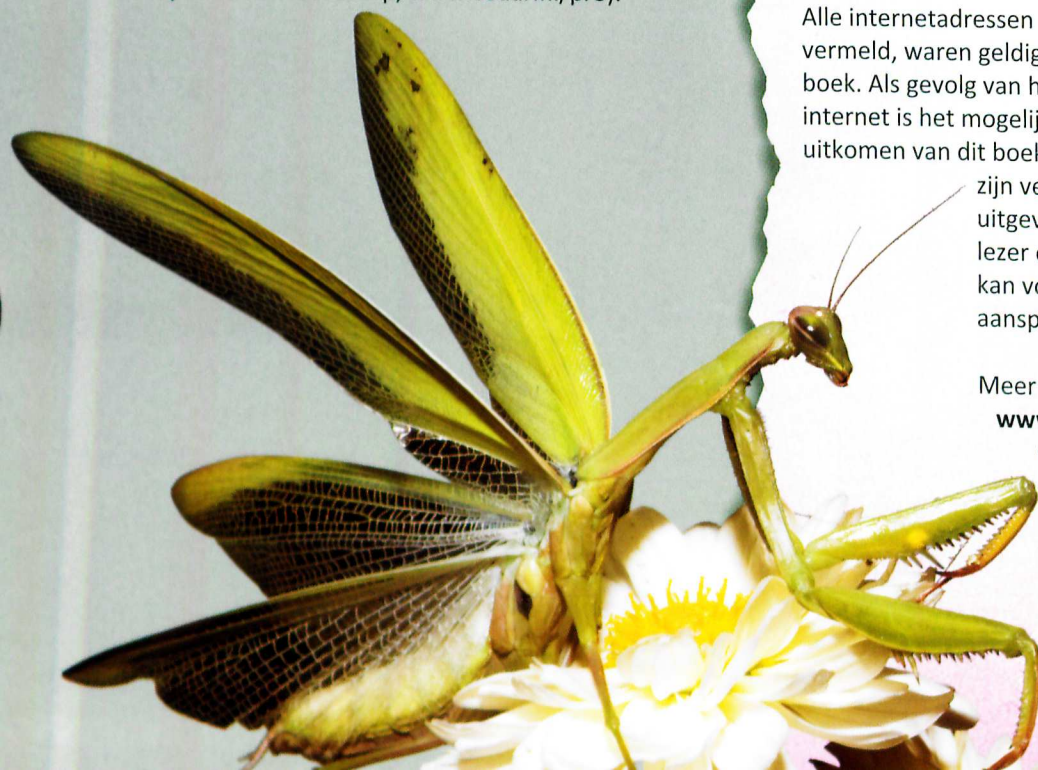
Verantwoording:

De uitgever bedankt de volgende personen en organisaties voor hun toestemming om hun beeldmateriaal in deze publicatie te reproduceren.

© Alamy: 4-5 John Elk III, 7 boven Arco Images GmbH, 22 midden Premaphotos; © Corbis: 10 links Visuals Unlimited, 10 rechts (Reuters) Mick Tsikas; 21 boven Visuals Unlimited; © Dreamstime: 1 rechts en 25 boven J20db, 11 onder Leyrer, 18 boven Joeyin, 20 boven Gezafarkas, 24 M. Trolle; © Getty Images: 29 rechtsonder (Dorling Kindersley Collection) Jerry Young; © Imagequestmarine: 14 onder Roger Steene, 26 links Jez Tryner; © iStockphoto: 5 onder Andyworks; © Nature Picture Library: 9 Pete Oxford, 10-11 Doug Perrine, 13 onder Barry Mansell, 18 onder Tim MacMillan /John Downer Pro, 19 onder Nature Production, 20 onder Premaphotos, 28-29 Mark, 29 linksonder Killi Club Argentino/Carwardine; © Photolibrary: 6 onder Joe McDonald, 12-13 (OSF) Daniel J. Cox, 15 onder Nigel Dennis; 16 onder Steve Turner; 17 John Hyde; 22 onder Paul Freed; 23 onder Donald Specker; 26 rechts Keith Gillett; 27 links Marevision Marevision; © Photoshot: 23 boven Martin Wendler; © Shutterstock: Voorplafoto boven Photobar, voorplafoto onder Eric Isselée, achterplafoto linksboven-rechtsboven-linksonder Picsfive, achterplafoto rechtsonder Basel101658, titelpagina Dennis Donohue, 2 Florian Andronache; 3 boven Steve Byland; 4 onder Originalpunkt; 5 boven Robin Keefe, 6 boven D & K Kucharscy, 7 onder Orionmystery@flickr, 8 boven Sergey Kolodkin, 8 onder Florian Andronache; 12 links Mayskyphoto, 14 onder Robyn Butler; 15 boven Tramper, 16 midden Mark Beckwith, 19 boven Worldswildlifewonders, 21 onder Vladimir Sazonov, 25 midden Jefras, 25 onder EcoPrint; 27 rechtsonder Peter Leahy, 28 linksonder Ingvars Birznieks, 32 Stephen Mcsweeny.

Alle internetadressen (URL's) die op pagina 32 worden vermeld, waren geldig bij het ter perse gaan van dit boek. Als gevolg van het dynamische karakter van het internet is het mogelijk dat enkele adressen na het uitkomen van dit boek zijn gewijzigd of dat internetsites zijn veranderd of opgeheven. De uitgever betreurt het als dit voor de lezer ongemak veroorzaakt. De uitgever kan voor dergelijke veranderingen niet aansprakelijk worden gesteld.

Meer informatie over onze uitgaven op www.arsscribendi.com. Bestellen kan via onze website of bij de boekhandel.

Inhoud

4 In beweging

6 In volle vaart

8 Rustig aan

10 Superzwemmers

12 Vliegensvlug

14 Gangen graven

16 Op de loop

18 Een goede grip

20 Klein maar snel

22 Kronkelaars

24 Waggelen en kruipen

26 Energie besparen

28 In de groei

30 Woordenlijst

31 Register

32 Informatie voor ouders
en leerkrachten /
Meer weten?

Soms is een woord **vet**gedrukt. Op bladzijde 30 lees je meer over dat woord.

In beweging

Alle dieren bewegen. Sommige leggen grote afstanden af. Andere blijven op één plek en bewegen alleen delen van hun lichaam.

↓ Gaffelantilopen rennen om te ontkomen aan wolven en andere roofdieren. Ze kunnen in 60 seconden een kilometer afleggen.

↓ Het lange, vochtige deel van een slak noemen we zijn voet. De voet maakt slijm. Dat beschermt de slak wanneer hij over ruwe oppervlakten kruipt.

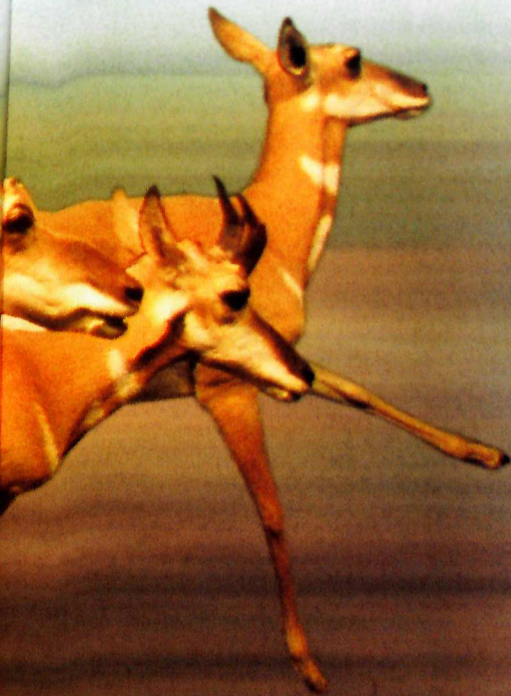
Dieren bewegen van de ene plek naar de andere om voedsel, een nieuw leefgebied of een partner te vinden. Ze verplaatsen zich ook om te ontkomen aan **roofdieren**, rivalen of andere gevaren.

Hoe bewegen dieren?

Kolibries hangen fladderend in de lucht, slangen kronkelen en slakken glijden over een slijmspoor. Kangoeroes springen,

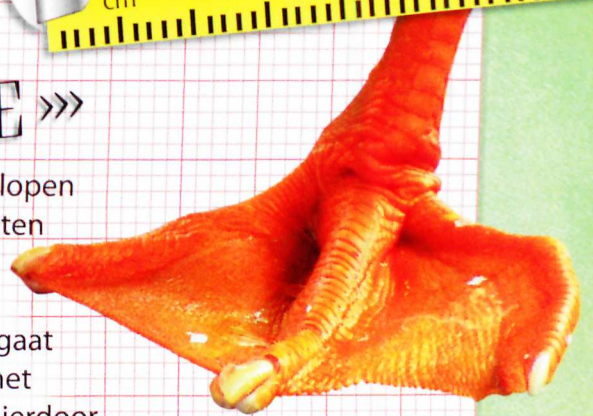
apen slingeren, haaien zwemmen en arenden zweven. Dieren kunnen op vele verschillende manieren bewegen, soms snel soms langzaam.

WARE «« GROOTTE »»

Een eend kan vliegen, lopen en zwemmen. Zijn voeten hebben zwemvliezen waarmee ze water wegduwen. Daardoor gaat de eend vooruit door het water. De eend wordt hierdoor tijdens het zwemmen naar voren geduwd.

Eendenvoet met zwemvliezen

↓ *Wolven maken deel uit van de hondenfamilie. Ze hebben krachtige spieren en sterke botten. Hiermee kunnen ze prooien besluipen en bespringen, snel rennen, en vechten.*

Gebouwd op snelheid

De vorm en grootte van een dier bepalen hoe het beweegt en met welke snelheid. Gaffelantilopen zijn de snelst rennende dieren over lange afstanden. Dankzij hun grote longen en grote hart krijgen de **spieren** in hun poten voldoende zuurstof en energie.

In volle vaart

Voor veel dieren is snelheid van levensbelang. Ze bewegen snel om **prooien** te vangen of te voorkomen dat ze zelf gevangen worden.

De snelste dieren hebben een grotere kans om te overleven, en dus om jongen te krijgen. Hierdoor veranderen **diersoorten** in de loop van de tijd. Ze worden bijvoorbeeld sneller, groter of sterker. Dit noemen we **evolutie**.

In veiligheid

De meeste hagedissen kunnen lopen en klimmen. Basilissen zijn hagedissen die nog een andere manier hebben om zich te verplaatsen: ze kunnen over water rennen! Tussen hun lange tenen zitten zwemvliezen. Hierdoor zakken ze niet zo snel in het water wanneer ze over een rivier of meer voor een vijand wegvluchten.

KAMPIOEN

De snelste kever is de ...

ZANDLOOPKEVER

Zandloopkevers achtervolgen hun prooi met grote snelheid voordat ze hem met hun sterke kaken grijpen. De Australische zandloopkever is het snelst rennende **insect** ter wereld. Hij kan wel 9 kilometer per uur rennen.

↩ Een basilisk strekt zijn staart naar achteren wanneer hij over het water rent. Dit helpt hem om zijn evenwicht te bewaren en droog te blijven.

↓ Gierzwaluwen jagen op insecten in de lucht. Hun poten en voeten zijn zo zwak dat ze niet op een tak kunnen zitten.

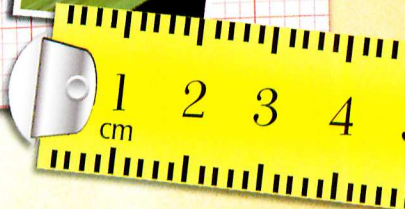
Snelle vliegers

Gierzwaluwen zijn vogels die helemaal aangepast zijn aan het leven in de lucht. Het zijn geweldige vliegers die lange reizen maken. Ze komen zelden op de grond en slapen zelfs vliegend! Jonge gierzwaluwen vliegen zonder te stoppen meer dan 500.000 kilometer voordat ze hun eerste nest maken.

Springspinnen zijn klein, maar kunnen heel goed zien. Ze zijn ook supersnel! Ze gebruiken hun acht ogen om een prooi te vinden, zoals deze wolfspin. Ze bespringen hun prooi over een afstand van soms wel 10 centimeter.

Springspin met een wolfspin als prooi

WARE
GROOTTE

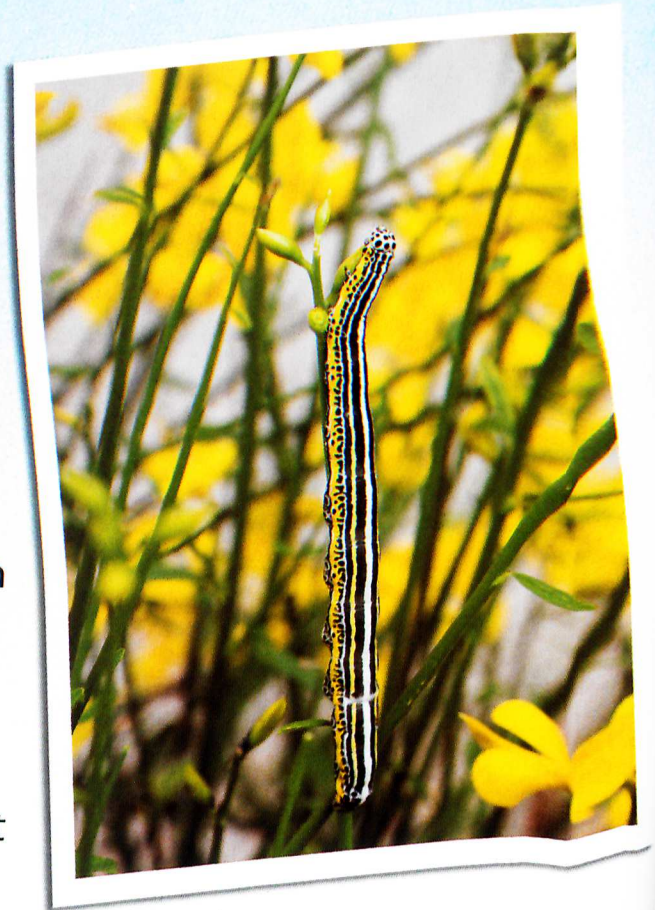
Rustig aan

Niet alle dieren hebben snelheid nodig om te overleven. Sommige doen het liever rustig aan.

Snelle bewegingen kunnen onbedoeld aandacht trekken. Veel dieren bewegen daarom langzaam, of helemaal niet, om in leven te blijven.

Camouflage

Camouflage betekent dat dieren kleuren of patronen hebben die ervoor zorgen dat ze in hun omgeving opgaan. Camouflage werkt het best wanneer een dier niet beweegt. Wandelende takken zijn hier heel goed in.

↑ Een rups strekt zich uit langs een stengel. Vogels zien hem zo aan voor een deel van de plant.

Bidsprinkhaan

Reuzennachtzwaluw

De reuzennachtzwaluw verroert zich de hele dag niet. Hij zit in een boom en doet een tak na. Zo voorkomt hij dat roofdieren hem zien. 's Nachts komt hij in beweging en schiet hij tussen de takken door, op zoek naar vliegende insecten om te eten.

⇒ Reuzennachtzwaluwen hebben felgele ogen, die ze overdag dichthouden. Dan doen ze alsof ze een tak zijn.

WARE « GROOTTE »

Een bidsprinkhaan valt zijn prooi aan vanuit een hinderlaag. Hij zit stil en wacht tot een insect, kikkertje of vogeltje in de buurt komt. Dan slaat hij toe. Zijn groene vleugels zorgen voor camouflage, waardoor hij moeilijk te zien is tussen de bladeren.

